T.C.
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI
Çeviri ve Yayım Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-45951547-604.01.01-8541673 26.06.2026

Konu : 1001 Eser Projesi Kapsamında Tamamlanan Alt Projenin Sonuçlarının Bildirilmesi - "Şemsüleimme Es-Serahsî, Usûlü's-Serahsî / Serahsî'nin Fıkıh Usûlü" Adlı Çalışma

İLAHİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
İlahiyat Fakültesi Dekanlığı Kocaeli Üniversitesi Rektörlüğü Umuttepe Yerleşkesi 41380 İzmit / Kocaeli

Bakanlığımız Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı koordinasyonunda yürütülmekte olan 1001 Eser Projesi kapsamında yer alan alt projelerden, Ebû Bekr Şemsü'l-eimme Muhammed b. Ebî Sehl Ahmed es-Serahsî (ö. 483/1090)'nin *Usûl* Adlı Eserinin İnceleme, Edisyon Kritiği, Tercümesi, Dipnotlandırılması ve Arapça Metninin Yazımı'nı içeren ve ""Şemsüleimme Es-Serahsî, Usûlü's-Serahsî / Serahsî'nin Fıkıh Usûlü" ismiyle tamamlanan çalışma, 2023 yılında başlatılmış olup Ocak 2026 itibarıyla başarıyla tamamlanmıştır.

Proje kapsamında, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Dâmâd İbrâhîm Paşa, Nr. 434 ana nüshası esas alınarak ve ilgili diğer nüshalar mukayeseye dahil edilerek;

a) Tenkitli Arapça metin (edisyon kritik), b) Türkçe tercüme, c) Dipnotlandırma ve hadis tahrici,

d) Editöryal son okuma ve redaksiyon süreçleri tamamlanmış; nihai metinler yayına hazır hâle getirilmiştir.

Proje ekibi ve görev dağılımı aşağıdaki gibidir:

Araştırmacılar: Prof. Dr. Abdullah Kahraman (Marmara Ü.), Prof. Dr. Ayhan Hira (Kocaeli Ü.), Prof. Dr. Ahmet Ekşi (Kocaeli Ü.), Doç. Dr. Hüseyin Okur (Kocaeli Ü.), Doç. Dr. Mehmet Ayhan (Kocaeli Ü.), Doç. Dr. Ramazan Şahan (Kocaeli Ü.), Doç. Dr. Necmettin Azak (İzmir Bakırçay Ü.), Doç. Dr. Abdulmuid Aykul (Kocaeli Ü.), Doç. Dr. Kadir Gömbeyaz (Kocaeli Ü.), Dr. Öğr. Üyesi Recai Çetres (Kocaeli Ü.), Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman Bulut (İzmir Kâtip Çelebi Ü.), Dr. Salih Şahin (Kocaeli Ü.), Öğr. Gör. Mustafa Şahin (Kocaeli Ü.), Arş. Gör. Ahmet Faruk Göksün (Kocaeli Ü.)

Söz konusu çalışma, klasik İslâm hukuk metodolojisinin temel kaynaklarından Serahsî'nin *Usûl* 'ünü güvenilir ilmî neşir esaslarına göre araştırmacıların hizmetine sunarak, alan yazına ve Kurumumuzun koruma-neşir misyonuna doğrudan katkı sağlamaktadır. Projenin nihai çıktıları basılı ve dijital olarak yayınlanmıştır.

Doç. Dr. Necmettin AZAK
Daire Başkanı V.

Ek: Proje Sonuç Raporu ve Proje Ekibi Görev Dağılımı Listesi (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 74F96C05-2DA8-4776-B524-4BACC114E139 Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Süleymaniye Mah. Kanuni Medresesi Sok. No: 5 Fatih/İSTANBUL
TEL: (212) 511 36 34-35 FAX: (212) 511 37 00
KEP Adresi : turkiyeyazmaeserlerkurumu@hs01.kep.tr

Bilgi için:Doç. Dr. Necmettin AZAK
Daire Başkanı V.

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Çeviri ve Yayım Dairesi Başkanlığı
PROJE SONUÇ RAPORU

1. Proje Başlığı

Usûlü's-Serahsî: Serahsî'nin Fıkıh Usûlü

2. Proje Türü

AR-GE / İlmî Neşir, Tahkik ve Tercüme Projesi

3. Projenin Kapsamı

Bu proje, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı tarafından yürütülen **"1001 Eser Projesi"** kapsamında gerçekleştirilmiştir. Proje ile klasik İslam hukuk düşüncesinin temel kaynaklarından biri olan **Şemsü'l-eimme es-Serahsî'nin *Usûl* adlı eserinin** ilmî neşri, Türkçeye tercümesi ve akademik açıklamalarla desteklenmesi amaçlanmıştır.

Proje kapsamında eserin yazma nüshaları karşılaştırılmış, metin tenkidi yapılmış, nüsha farklılıkları ilmî usuller çerçevesinde tespit edilerek değerlendirilmiştir. Ayrıca eserde geçen hadislerin tahrici yapılmış, ilgili kaynaklara atıfta bulunulmuş ve Türkçe tercüme, fıkıh usulü terminolojisine uygun şekilde hazırlanmıştır.

4. Proje Yürütücüsü Kurum

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı

5. Proje Süresi

Başlangıç Tarihi	**Bitiş Tarihi**	**Toplam Süre**
Temmuz 2023	Ocak 2026	30 Ay

6. Proje Ekibi

Görev	**Adı Soyadı**	**Kurum / Fakülte**
Proje Danışmanı ve Araştırmacı	Prof. Dr. Abdullah Kahraman	Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Prof. Dr. Ayhan Hira	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Prof. Dr. Ahmet Ekşi	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Doç. Dr. Hüseyin Okur	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Doç. Dr. Kadir Gömbeyaz	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Doç. Dr. Mehmet Ayhan	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Doç. Dr. Ramazan Şahan	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

Görev	Adı Soyadı	Kurum / Fakülte
Araştırmacı	Doç. Dr. Abdulmuid Aykul	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Doç. Dr. Necmettin Azak	İzmir Bakırçay Üniversitesi, Hukuk Fak.
Araştırmacı	Dr. Abdurrahman Bulut	İzmir Katip Çelebi Üni., İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Dr. Salih Şahin	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Dr. Ögr. Üy. Recai Çetres	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Öğr. Gör. Mustafa Şahin	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Araştırmacı	Arş.Gör. Ahmet Faruk Göksün	Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

7. Kullanılan Yöntem ve Çalışma Süreci

Görev	Adı Soyadı	Kurum / Fakülte	Projedeki Görevi
Proje Danışmanı ve Araştırmacı	Prof. Dr. Abdullah Kahraman	Marmara Üni. İlahiyat Fakültesi	Projenin ilmî danışmanlığı, metodolojik denetim ve genel koordinasyon
Araştırmacı	Prof. Dr. Ayhan Hira	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Fıkıh usulü meselelerinin değerlendirilmesi, metin tenkidi ve ilmî kontrol
Araştırmacı	Prof. Dr. Ahmet Ekşi	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Proje koordinasyonu, fıkıh usulü içeriklerinin incelenmesi, tercüme ve redaksiyon çalışmaları
Araştırmacı	Doç. Dr. Hüseyin Okur	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Fıkıh usulü bölümlerinin tahkik ve tercüme çalışmaları
Araştırmacı	Doç. Dr. Kadir Gömbeyaz	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (İslam Mezhepleri Tarihi)	Eserde yer alan mezhep görüşlerinin tespiti, tarihî arka planın değerlendirilmesi ve mezhepler arası tartışmaların incelenmesi
Araştırmacı	Doç. Dr. Mehmet Ayhan	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Hadis)	Eserde yer alan hadislerin tahrici, kaynak tespiti ve hadis değerlendirmeleri
Araştırmacı	Doç. Dr. Ramazan Şahan	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Tefsir)	Ayetlerin kaynaklandırılması, tefsirî açıklamalar ve Kur'an referansların kontrolü
Araştırmacı	Doç.Dr. Abdulmuid Aykul	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Fıkıh usulü içeriklerinin incelenmesi
Araştırmacı	Doç. Dr. Necmettin Azak	İzmir Bakırçay Üniv. Hukuk Fakültesi	Arapça metnin tahkiki, İslam hukuku terminolojisinin gözden geçirilmesi ve hukukî kavramların değerlendirilmesi.

Araştırmacı	Dr. Abdurrahman Bulut	İzmir Katip Çelebi Üniv. İlahiyat Fak.	Fıkıh usulüne ait temel kavram ve terimlerin incelenmesi
Araştırmacı	Dr. Salih Şahin	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Tahkik, metin karşılaştırmaları ve dipnotlandırma çalışmaları
Araştırmacı	Arş. Gör. Ahmet Faruk Göksün	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Nüsha tespiti, karşılaştırma tablolarının hazırlanması ve teknik araştırma desteği
Araştırmacı	Öğr. Gör. Mustafa Şahin	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Arap Dili ve Belâgati)	Arapça metnin dil ve üslup incelenmesi, tercüme kontrolü ve belâgat yönünden değerlendirme
Araştırmacı	Dr. Öğr. Üyesi Recai Çetresi	Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Kelam)	Kelamî meselelerin değerlendirilmesi, itikadî tartışmaların incelenmesi ve ilgili açıklamaların hazırlanması

Çalışma sürecinde görev dağılımı araştırmacıların uzmanlık alanları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Fıkıh usulüne ilişkin tahkik, tercüme ve ilmî değerlendirme çalışmaları İslam hukuku alanındaki araştırmacılar tarafından yürütülmüş; hadislerin tahrici ve kaynaklandırılması Doç. Dr. Mehmet Ayhan tarafından gerçekleştirilmiştir. Eserde geçen ayetlerin tespiti ve tefsirî değerlendirmeleri Doç. Dr. Ramazan Şahan tarafından yapılmış; Arapça metnin dil, üslup ve tercüme kontrolleri Öğr. Gör. Mustafa Şahin tarafından yürütülmüştür. Mezhep görüşleri ve tarihî arka planla ilgili değerlendirmeler Doç. Dr. Kadir Gömbeyaz tarafından, kelamî içeriklerin incelenmesi ise Dr. Öğr. Üyesi Recai Çetresi tarafından gerçekleştirilmiştir.

8. Elde Edilen Sonuçlar ve Projenin Katkısı

Proje, planlanan takvim ve hedefler doğrultusunda tamamlanmıştır. Hanefî fıkıh usulü geleneğinin temel metinlerinden biri olan İmam Şemsü'l-eimme es-Serahsî'nin *Usûl* adlı eseri, klasik dönem İslam hukuk metodolojisinin en kapsamlı ve sistematik kaynakları arasında yer almaktadır.

Bu proje ile eser, ilk kez ilmî yöntemlere dayalı olarak Türkçeye çevrilmiş; hem tenkitli Arapça metni hem de akademik nitelikli tercümesiyle ilim dünyasının istifadesine sunulmuştur. Çalışma sürecinde metnin bilimsel güvenilirliği, metodolojik bütünlüğü ve okunabilirliği birlikte gözetilmiştir.

Özellikle bilgi yoğunluğu yüksek ve teorik derinliği fazla olan bölümlerde, bilhassa "kıyas" bahsinde, kavramların doğru anlaşılmasını temin etmek amacıyla açıklayıcı dipnotlar ve karşılaştırmalı referanslar eklenmiştir. Eserin yapısı, klasik kaynak düzenine uygun biçimde korunmuş; aynı zamanda modern akademik kullanım kolaylığı gözetilerek Arapça metin ile Türkçe tercüme karşılıklı sayfa düzeninde hazırlanmıştır.

Sonuç itibarıyla çalışma, Serahsî'nin fıkıh usulü mirasını çağdaş araştırmacıların istifadesine sunan; klasik metnin ilmî derinliğini muhafaza ederken akademik erişilebilirliği artıran nitelikli bir yayın hâline getirilmiştir.

9. Proje Çıktısı

Proje kapsamında hazırlanan eser, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları arasında aşağıdaki künye ile yayımlanmıştır:

Bilgi	**Açıklama**
Yayınevi	: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları
Yayın No	: 250
Seri	: Dinî İlimler Serisi, 42
Eser Adı	*: Usûlü's-Serahsî – Serahsî'nin Fıkıh Usûlü*
Cilt Bilgisi	: 2 Cilt Takım
Müellif	: Şemsü'l-eimme Muhammed b. Ebî Sehl es-Serahsî (ö. 483/1090)
Özgün Dili	: Arapça
ISBN	: 978-975-17-6234-4 Takım / 978-975-17-6235-1 1. Cilt / 978-975-17-6236-8 2. Cilt
Yayın Yılı	: Temmuz 2025

Bu eserle birlikte klasik İslam hukuk metodolojisinin en hacimli ve etkili kaynaklarından biri olan *Usûlü's-Serahsî*, hem orijinal Arapça metni hem de Türkçe tercümesiyle araştırmacıların kullanımına sunulmuştur. Böylece proje, yalnızca akademik bir çalışma olarak değil, basılı ve kalıcı bir ilmî yayın olarak da sonuçlandırılmıştır.

10. Proje Bedeli

Eserin tahkik, tercüme, telif, tasarım ve baskı süreçleri için belirlenen toplam brüt proje bedeli: 1.000.000,00 TL

11. Genel Değerlendirme

Proje, planlandığı şekilde tamamlanmış; ilmî, teknik ve metodolojik hedeflerine ulaşmıştır. Çalışma kapsamında klasik İslam hukuk düşüncesinin temel kaynaklarından biri olan *Usûlü's-Serahsî*, güvenilir bir tenkitli metin ve nitelikli Türkçe tercüme ile yayıma hazırlanmıştır.

Elde edilen nihai ürün, hem akademik araştırmalara hem de klasik metinlerin güvenilir neşrine katkı sağlayacak niteliktedir. Bu yönüyle proje, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının yazma eserleri ilim dünyasına kazandırma, neşretme ve kültürel mirası erişilebilir kılma misyonuna uygun biçimde tamamlanmıştır.

Projenin uygulama aşamasına geçilmeden önce hazırlanan proje taslağı, alanında uzman iki bağımsız hakemin değerlendirmesine sunulmuştur. Hakemler tarafından yapılan incelemeler neticesinde projenin amaç, yöntem, kapsam ve bilimsel yeterlilik bakımından uygun olduğu yönünde olumlu görüş bildirilmiştir. Hakem raporlarında yer alan öneriler dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve proje bu doğrultuda yürütülmüştür.